

FOKUS

SPRÅKLYDSANGER MED OPPGAVER

FOKUS A BOKSTAVLYDER

LESEKURS A STAVSKRIFT

Kk

Toril Karstad

Rille Rulle Rulle
har fått en diger kul.

Øyvind Johannes Karstad, 2.kf. Farge: Heather Karstad

Fokus er delvis utviklet ved hjelp av midler fra Extra-stiftelsen (nå Stiftelsen Dam).

Forsidebildet er tegnet av Melissa Adèle Popkema.

Heftet kan kombineres med Skjelfjords lesebok og Tømtes løkkeskriftmateriell.

Det er stoff til to uker i dette heftet.

K-LYD-VERS: SANG NR. 26

Tekst: Toril Karstad, vokal: Andrea Knudsen, 4.kl.
Komp og opptak: Øyvind Åge Berg, illustrasjon: Lydia Madeleine Popkema 7. kl.

Kan du knytte en knute?
Kan du klappe en katt?
Kanskje klinker du kuler
eller klatrer i kratt?

TALESYMBOL:

OPPGAVE 1: HØR PÅ OPPTAKET, OG PRØV Å LÆRE VISA.

OPPGAVE 2: SETT RING RUNDT HVER K, OG SI LYDEN K.

OPPGAVE 3: SETT RING RUNDT HVER k, OG SI LYDEN K.

OPPGAVE 4: LES HELE TEKSTEN HVIS DU KAN.

INNRAMMET SKJ ER f -LYD, FEIT N FORAN K HAR ŋ -LYD,
FEIT N FORAN SKJ HAR ŋ -LYD (TUNGA Lenger BAK ENN PÅ N-LYD).

OPPGAVE 5: FINN LYDEN K SKREVET MED SYMBOLET k.
SI LYDEN MENS DU SETTER RING RUNDT SYMBOLET.

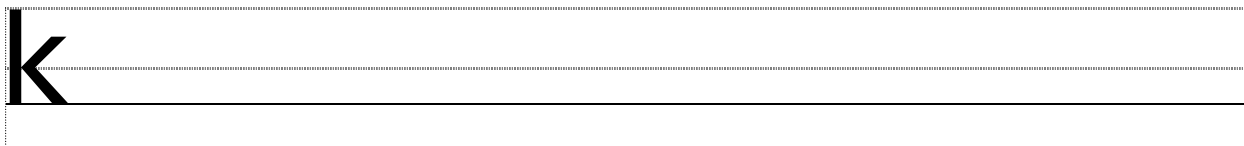
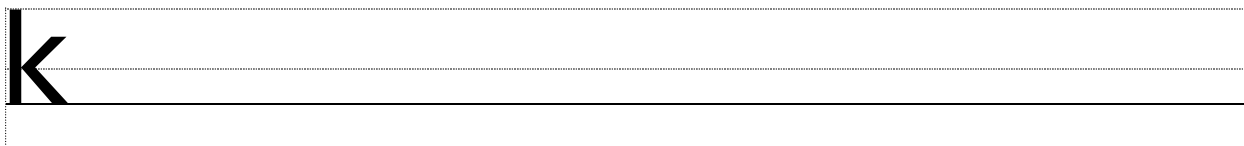
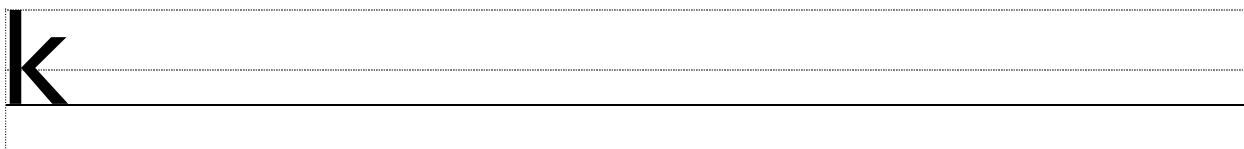
h v j o k å o v a k d p b t ø j s u k p å v l f r m v k d y
s r æ o m k l k i a v k n æ b l j g å k h i ø j r a p e å y
e b p t k ø k u i t o m k e s o k e h m f k l g d e k b å
k v t k b j d s g å k æ å h l v s y m g k m y g y r d m k
g a f u b r n æ k a o k l j p u a t j o å o e v k n v å ø f
k æ k i e m æ k i n v s m k p j t k i p æ k l t i ø b j k s
u a p f g r k r ø a m y s æ k l k æ u e l k v k f ø b l i j
v n k u å j k h o n k a i y n b y k t ø h v t æ a k i d e k

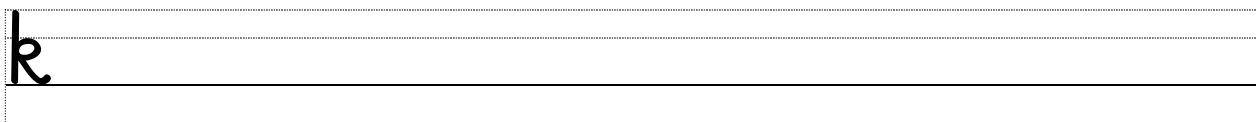
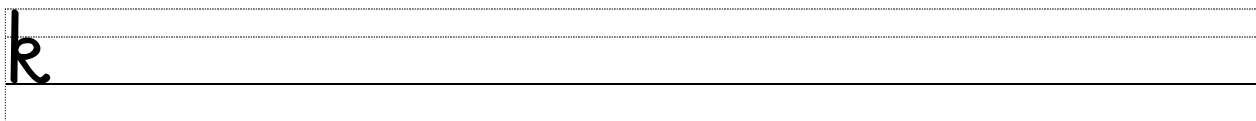
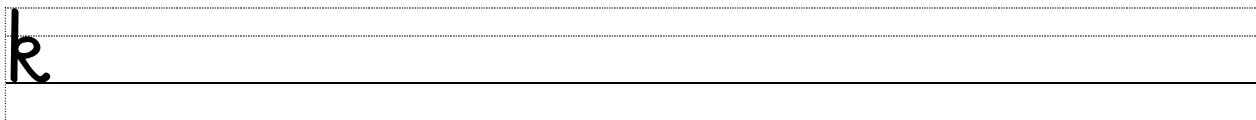
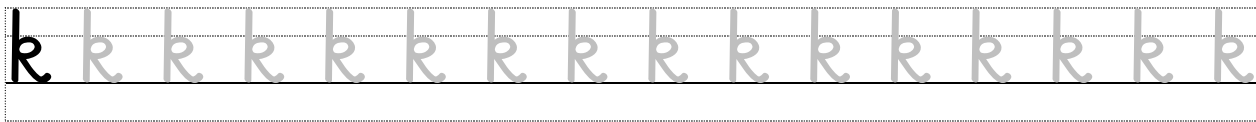
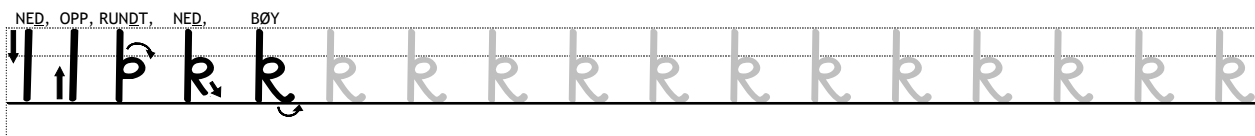
OPPGAVE 6: SKRIV TRYKKBOKSTAVEN. SI BESKJEDEN TIL DEG SELV MENS DU SKRIVER.

Høyre: LODDRETT NED, SKRÅTT OPP, SKRÅTT NED

Venstre: LODDRETT NED, SKRÅTT NED OG SKRÅTT NED

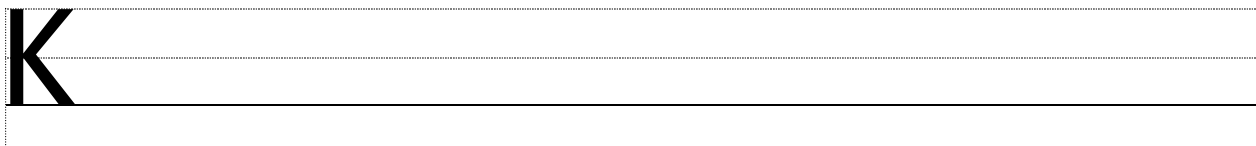
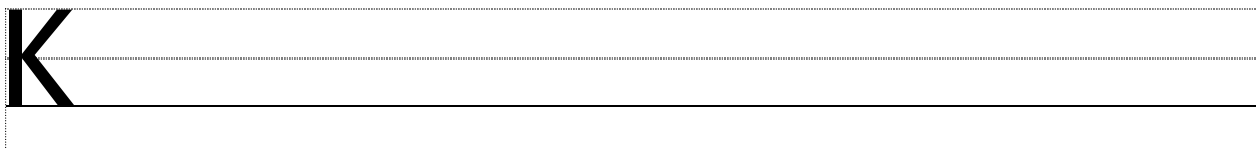
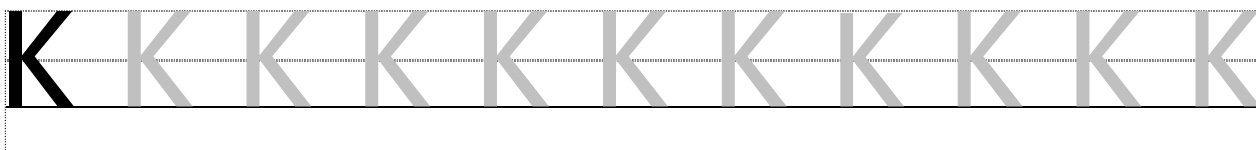
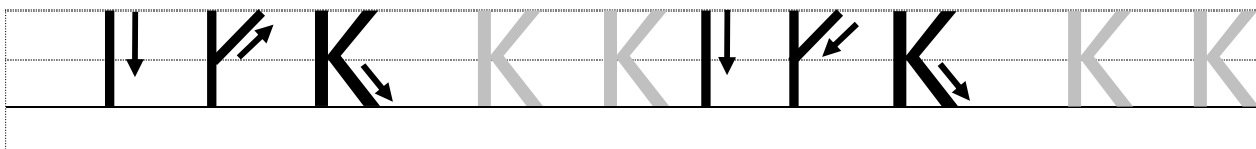
OPPGAVE 7A: SKRIV STAVSKRIFTBOKSTAVER. SI BESKJEDEN TIL DEG SELV MENS DU SKRIVER.

OPPGAVE 7B: SKRIV STORE BOKSTAVER. SI BESKJEDEN TIL DEG SELV MENS DU SKRIVER.

Høyre: LODDRETT NED, SKRÅTT OPP, SKRÅTT NED

Venstre: LODDRETT NED, SKRÅTT NED, SKRÅTT NED

OPPGAVE 8A: LES VELDIG VANLIGE ORD SEKS GANGER.

1	2	3 KORT A/Ø	4 KORT U/E	5 KORT I/E	6 KORT Å-LYD
like	tok	kan	kunne	tilbake	kom
bak	klar	skal	skulle	ikke	kommer
uke	kroner	ønsker	rekke	seks	nok

OPPGAVE 8B: LES ORD OG LEGG BOKSTAVKORT. ALLE ORD HAR LANG VOKAL.

1	2	3	4	5
tok	sak	kar	reke	koke
uke	peke	rik	bøker	ake
bak	tak	røk	leke	like
like	syk	løk	kone	pike
klar	kål	luke	tåke	maken
kroner	bok	ryke	hake	kake
ku	huk	kåpe	laken	naken
kul	kor	måke	øke	våken
kø	åker	rake	nek	kamera

I GAMLE DAGER SKAR DE RUG OG BYGG PÅ ÅKEREN, RAKET SAMMEN OG BANDT NEK.

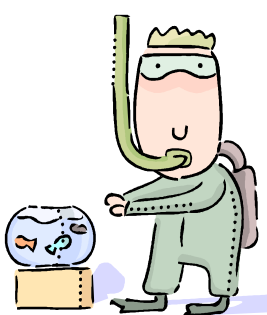
A O Ploen, Ridabu skole, foto: T. Karstad

HER FIKK KRÅKA SMAKE.

LYSEGRÅ ORD ER VELDIG VANLIGE. MØRKEGRÅ ORD ER VANLIGE. FEIT O HAR Å-LYD.

OPPGAVE 8C: LES ORD OG LEGG BOKSTAVKORT. ALLE ORD HAR KORT VOKAL.

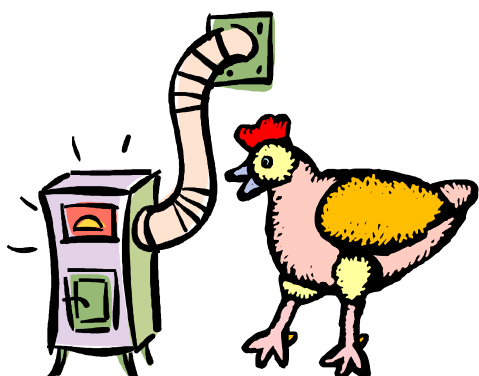
1	2	3	4	5
sekk	hakk	dekk	kull	lakk
kaffe	fikk	hikke	nakke	kunne
hekk	bekk	lekker	kutte	kasse
nikke	katt	sikker	rikke	kanne
takk	bakke	pakke	ekkel	nøkkel
tikke	dykke	dukke	kølle	sykkel

Maria Elise Karstad, 3.kl.

OPPGAVE 8D: LES ORD OG LEGG BOKSTAVKORT. ALLE ORD HAR KORT VOKAL.

1	2	3	4	5
kunde	ekle	møkk	klødde	kliss
kakao	nøkler	klippe	kluss	klatre
kanin	fakler	klam	klappe	kledde
eksos	takele	klemme	klikke	kamerat
mikse	hekle	klem	klasse	eksempel
kamin	kakle	klegg	klekke	kalender

Pearson Scott Foresman

OPPGAVE 9A: LES RIM MED LANG VOKAL.
SETT PRIKK UNDER VOKALER. DEL TEKSTEN I STAVELSER.

Mårkūs rimer: like – rike – pike – snike – svike

Nikoline rimer: uker – luker – duker – bruker

Viktor rimer: røk – løk – bøk – føk – søk – krøk

Kine rimer: huk – buk – duk – bruk – luk – sluk

Kasper rimer: laken – baken – saken – naken

Åke rimer: våke – måke – bråke – tåke – kråke

Seitei Watanabe, Wikimedia Commons, public

Peder, 5.kf Rådabu skole

Pearson Scott Foresman

OPPGAVE 9B: LES RIM MED LANG VOKAL.
SETT PRIKK UNDER VOKALER. DEL TEKSTEN I STAVELSER.

Isak rimer: peke – leke – reke – breke – steke

Erik rimer: hake – rake – bake – lake – make

Kim rimer: ryke – fyke – syke – myke – stryke

Katarina rimer: øker – søker – løker – bøker

Viktoria rimer: åker – måker – bråker – ståker

Rakel rimer: koker – floker – kroker – knoker

FEIT S HAR J-LYD.

Heath Doman, Dreamstime

OPPGAVE 9C: LES RIM MED KORT VOKAL.
SETT PRIKK UNDER VOKALER. DEL TEKSTEN I STAVELSER.

Mika rimer: sekk – vekk – bekk – skrekk – dekk

Karen rimer: bakke – takke – pakke – snakke

Kåre rimer: brekke – strekke – lekke – rekke

Kim rimer: hakker – snakker – krakker – vakker

Åke rimer: frakken – lakken – takken – Blakken

Ask rimer: vrikker – stikker – solsikker – klikker

Dan Ruben Norum, 10.kl.

Anette Haug, 10.kl.

10.kl.

10.kl.

OPPGAVE 9D: LES RIM MED KORT VOKAL.
SETT PRIKK UNDER VOKALER. DEL TEKSTEN I STAVELSER.

Kari rimer: ikke – rikke – nikke – hikke – tikke

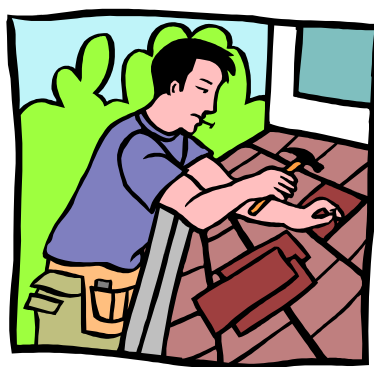
Ken rimer: strikker – brikker – flikker – drikker

Ask rimer: krykke – trykke – stykke – smykke

Krister rimer: rykke – lykke – dykke – tykke

Kato rimer: bikker – trikker – spikker – prikker

Annika rimer: mikse – fikse – trikse – åkerrikse

Kirby, Schubert & Gotthilf

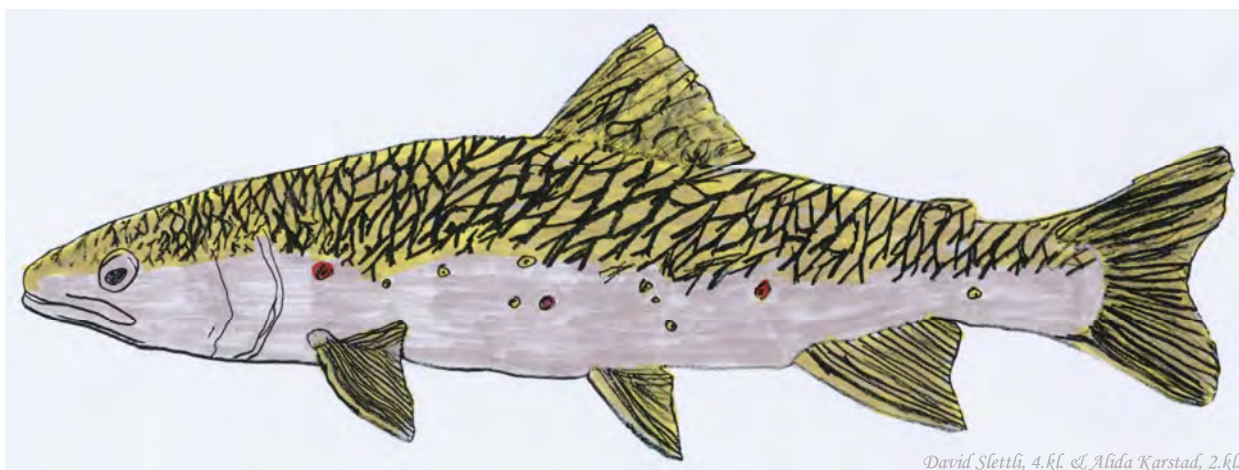
Wikimedia, publ.

OPPGAVE 10 A: LES HISTORIEN, DEL 1.

Like ved ginas hus er det en bekk. Guro og Åge liker å fiske i bekken.

De kunne nok ha lyst til å bruke mark på kroken. Men Gina gir dem isteden reker til å sette på kroken. De får oftest knøttsmå fisk. Men noen store ørreter kan også bite på.

En dag klatrer og klyver de ned til en kulp der de skal bade. Plutselig ser de en diger ørret i kulpen.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD.

OPPGAVE 10 B: LES HISTORIEN, DEL 2.

Åge stikker raskt tilbake til Gina og henter ei bøtte. Han stikker spannet sakte ned i kulpen til det er under fisken. Så rykker han til, og vips er fisken i bøtta. Åge og Guro hikster av latter.

Så stikker de lykkelige tilbake. Bøtta lekker, og skoene til Åge blir kliss, klass våte. Men fisken får da nok vann til å puste.

De tapper vann i en stor stamp og tømmer fisken oppi karet. Fisken svømmer sakte rundt i karet i en time. Det er kult å se på.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EI ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 10 C: LES HISTORIEN, DEL 3.

Gina spør om hun skal skaffe dem en kniv, så de kan kutte hodet av fisken. Hun kan koke fisken til kvelds.

Åge synes de skal steke fiskekaker. Men fisken rekker ikke til det, sier Gina. Guro er blitt glad i fisken og vil heller gå tilbake til bekken med den. Det blir som Guro vil, og det er flaks

for fisken.

Gina steker lekker eggerøre og byr på spekemat og store krus med kakao og

krem isteden. Det smaker faktisk som ekte luksusmat.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD.

OPPGAVE 10 D: LES HISTORIEN, DEL 4.

Christoffer Goldie, 4.kf. & David Karstad, 3.kf.

På nabogården bor Kåre. Kåre **er** en gammel gårdbruker **og** driver med krøtter. Krøtter **er** kuer, okser, kviger **og** kalver – alt **so**m **ko**mmer fra kua.

Kåre **er** snekker i tillegg. Kona hans **er** dødd, **og** sønnen hans bor i Kristiansand.

Det **er** Kåre **so**m dyrker åkeren til Gina **og**

frakter mat til

husdyra

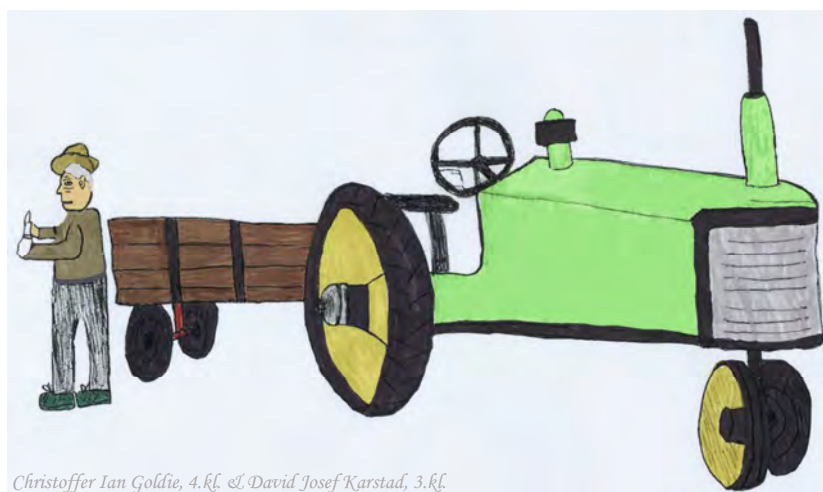
hennes med

traktoren sin.

Kåre var

kamerat med

mannen til Gina da **de** vokste opp.

Christoffer Ian Goldie, 4.kf. & David Josef Karstad, 3.kf.

Åge **og** Guro **er** med når Kåre skal melke kuene **og** mate oksen, kvigene **og** kalvene.

Guro **og** Åge får prøve å melke kuene. **De**

klarer å få noen stråler ut av spenene. Men det

krever kraftigere muskler hvis melka skal

plaske **og** skvulpe i bøtta.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD.

OPPGAVE 10 E: LES HISTORIEN, DEL 5.

Knokene blir hvite av å melke. Men faktum er at de ikke klarer å lære seg trikset. De føler seg faktisk klønete. Guro og Åge tilbyr seg isteden å rake kumøkk og renske båsene til krøttera. Kuene vifter vekk klegg og andre insekter med de duskete halene sine. Guro synes det er skummelt og ekkelt å være i båsene. Men etter ei uke er hun vant til det og

trekker seg ikke tilbake. Hun dytter bare på baken til kuene og får dem vekk fra møkka de trækker i. Hun kan kommandere kuene og er faktisk ganske kry av det.

OPPGAVE 10 F: LES HISTORIEN, DEL 6.

Kuene og kvigene får rikelig med gress i

hamnehagen. Men Åge og Guro kommer med melk til kalvene og grønnsaker til oksen.

De klapper og steller Blakken og koser med de myke, lekne kattene også. Kattene får melk i skåla, men de lusker også rundt og skaffer seg musesteik. Musene kan knapt være trygge et sekund. Det er ikke noen spøk å være mus.

Kattene klatrer og klyver og sniker seg rundt i krokene. Så bykser de fram, kaster seg over

stakkar-
ene og
klorer
med
skarpe
klør.

Musene
klarer

ikke å stikke seg vekk.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMET EG/EI ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 10 G: LES HISTORIEN, DEL 7.

Maia Emilie Mørn Greiner, 5.kf. & Ana Marques Diniz, 3.kf.

Kåre snekrer møbler på låven om kveldene. Han får en ekstra inntekt av det i tillegg til trygden.

Åge og Guro liker å se på at han trakterer hammer og spiker, skrutrekker og skruer, øks og sag.

Peter Popkema, 4.kf. & Heather Karstad

Kåre lager kommoder, krakker, klesskap, lysestaker og kule knaggrekker.

Kåre kan masse dikt utenat. Han deklamerer dikt mens han har besøk av vennene sine. Det er tullede tekster om skrivemåten for ord. På neste side er et dikt han deklamerer mens han spikker knagger. Det synes han kan passe perfekt. Diket kalles KN-vise.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD.

OPPGAVE 10 H: LES HISTORIEN, DEL 8.

KN-VISE

Melodi: Bæ, bæ, lille lam eller Æ-lyd-vers

Hesten knegger **og** kneiser på en knaus.
Hunden knurrer mens Knøttet møter Klaus.
Knut, han knekker sopp **og** kniper av en knopp
mens Knuppen knipser **og** kniser uten stopp.

Bålet knitrer, **og** kneika er så bratt.
Knus en knekket knapp! Lek på knaus **og** knatt!
Knoker blir til saus. **Og** Hekne er så taus.
Men knytt et knippe! La Knoll **og** Tott få saus!

Knytt en knute, **og** knabb en knekket knapp!
Knel **og** knytt din sko! Spikk en knagg **og** klapp!
Kniven får en knekk. **Og** knaggen får en sprekk.
Huff, knaggen knuser, **og** kneet ditt blir vekk!

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EI/AU ER DIFTONG.

OPPGAVE 11A: DEL OPP I ORD MED LODDRETTE LINJER.

Katarina|rimer|økersøkerløkerbøker
Karenrimeråkermåkerbråkerståker
Kinerimerhukbukdukbrukluksluk
Kasperrimerlakenbakensakennaken
Åkerimermåkevåkebråketåkekråke
Markusrimerlikepikesnikesvikerike

OPPGAVE 11B: DEL OPP I ORD MED LODDRETTE LINJER.

Nikolinerimerukerlukerdukerbruker
Viktorrimerøkløkbøkføksøkkkrøk
Erikrimerhakebakelakerakemake
Kimrimersykerykefykemykestryke
Rakelrimerkokerkrokerflokernoker
Isakrimerrekepekelekebrekesteke

STEMT–USTEMT-PAR-G-OG-K-VERS: SANG NR. 27

MELODI: MIKKEL REV

Tekst: Toril Karstad, komp og opptak: Øyvind Åge Berg,
vokal: Isabell Kristine Østbu 6. kl., illustrasjon: Lydia Madeleine Popkema 8. kl.

Gry **er** kry.
Kull har gull.
Gampen tapte
kampen.
Gunn har kun
grus i krus.
Kul **og** gul **er**
svampen.

KUN = BARE, GRUS = SMÅSTEIN

OPPGAVE 11C: SETT RING MED MAKEN FARGE FOR HVERT PAR MED G OG K.

OPPGAVE 11D: FORKLAR FOR NOEN HVORDAN G-LYD OG K-LYD ER ULIKE.

OPPGAVE 11E: LES FLERE PARORD MED G OG K.

SAG
GRAN
GÅTE
HAKE
LAGE
MAKEN
SAGEN
RAKE
GÅR
KAKK
LEGG
GASSE
RAGG

SAK
KRAN
KÅTE
HAGE
LAKE
MAGEN
SAKEN
RAGE
KÅR
GAKK
LEKK
KASSE
RAKK

KUTTER
LEGG
DUKKE
RYGGE
TAKK
TYGGE
TIKKE
LEGG
RIKKE
HEGG
KASSER
STYGGE
KLEGG

GUTTER
LEKKE
DUGGE
RYKKE
TAGG
TYKKE
TIGGE
LEKK
RIGGE
HEKK
GASSER
STYKKE
KLEKKER

RAGG = STRIDT HÅR

RAKK = GREIDE Å REKKE, FIKK TID

KLEGG = INSEKTER

KLEKKE = KOMME UT AV EGG

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD.

OPPGAVE 12: SETT STREK FRA ORD TIL BILDE.

kø

smokk

måke

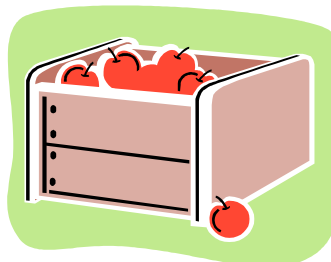
krok

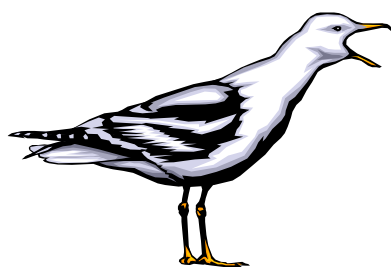
kamel

melk

krabbe

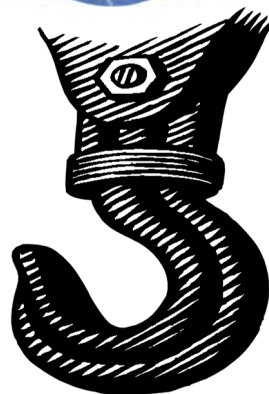
kasse

ku

kåpe

OPPGAVE 13: LØS REBUSEN. BYTT UT TALESYMBOLER OG STORE BOKSTAVER MED SMÅ BOKSTAVER. LES SETNINGEN.

NB: DER DET ER TO RUTER UNDER TALESYMBOLER, SKAL DET VÆRE DOBBEL KONSONANT. ALLE SETNINGER OG NAVN SKAL STARTE MED STOR BOKSTAV! SETT RIKTIG TEGN TIL SLUTT.

1

	E		E		E					E				E		E		.

2

I-LYD

	E		O			E		E			Å			O		E		E	.
	e																		

3

		U			E			A		E				O					.

4

Å-LYD

STUM T

				E			O				A		E		A		E		.
							o											t	

5

	U		O		O						E						A		E	.

6

STUM D

Æ-LYD

	A		A	O		E	D			E		E			U			U		.
							d					e								

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD.

OPPGAVE 14A: SKRIV VANLIGE K-ORD I STAVSKRIFT.

kan

kan

skal

skal

ønsker

ønsker

kunne

kunne

skulle

skulle

seks

seks

OPPGAVE 14B: SKRIV VANLIGE K-ORD I STAVSKRIFT.

kom

kom

komme

komme

nok

nok

rekke

rekke

ikke

ikke

tilbake

tilbake

OPPGAVE 15: LES OPPGAVE 10, OG STREK UNDER NØKKELO^UR^D:

15A: FINN IGJEN NØKKELO^UR^DENE I TEKST 10A, OG STREK UNDER DEM.

bekk	fiske	reker	knøttsmå
store	klatr ^r	kulp	ørret

15B: FINN IGJEN NØKKELO^UR^DENE I TEKST 10B, OG STREK UNDER DEM.

Åge	bøtte	under	fisken
i bøtta	tilbake	kare ^t	time

15C: FINN IGJEN NØKKELO^UR^DENE I TEKST 10C, OG STREK UNDER DEM.

kniv	koke	fiskekaker	glad i
tilbake	flaks	spekemat	Kakao

15D: FINN IGJEN NØKKELO^UR^DENE I TEKST 10D, OG STREK UNDER DEM.

nabogår ^d en	Kåre	krøtter	snekker
frakter	traktoren	prøve	melke

15E: FINN IGJEN NØKKELO^UR^DENE I TEKST 10E, OG STREK UNDER DEM.

klønete	rake	kumøkk	vifter
halene	skummelt	uke	kommandere

15F: FINN IGJEN NØKKELO^UR^DENE I TEKST 10F, OG STREK UNDER DEM.

melk	kalvene	grønnsaker	oksen
Kattene	musest ^e i ^k	ikke	spøk

15G: FINN IGJEN NØKKELO^UR^DENE I TEKST 10G, OG STREK UNDER DEM.

møbler	låven	kommoder	krakker
lysestaker	dikt	deklamerer	KN-vise

OPPGAVE16: SE PÅ NØKKELO^UR^DENE, OG FORTELL HISTORIEN.

LES ORDENE OVENFOR FRA VENSTRE MOT HØYRE, ELLER SE PÅ NØKKELO^UR^DENE I TEKSTEN 10A-G. SI HELE HISTORIEN TIL EN VOKSEN, EN VENN, ELLER DEG SELV. HUSKET DU MASSE?

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, INNRAMMET EG/EI/ØY ER DIFTONG.

OPPGAVE 17: STAVELSESEDELING

SETT PRIKK UNDER VOKALENE: A, E, I, O, U, Y, Æ, Ø, Å.
TEGN EN BUE FOR HVER STAVELSE.

Kan du knytte en knute?

Kan du klappe en katt?

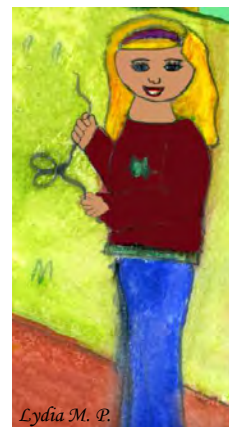
Kanskje klinker du kuler
eller klatrer i kratt?

INNRAMMET SKJ ER J-LYD, FEIT N FORAN K HAR ŋ-LYD,
FEIT N FORAN SKJ HAR ŋ-LYD (TUNGA Lenger bak enn på N-LYD).

OPPGAVE 18: KLIPP UT EN SETNING, DEL OPP I ORD OG PUSLE.
KLIPP I BOKSTAVET OG PUSLE SAMMEN. LES DET DU HAR SKREVET.

Kan du knytte
en knute?

Kan du
klappe en katt?

Kanskje
klinker
du kuler
eller

klatrer i kratt?

FEIT N FORAN K HAR η-LYD, FEIT N FORAN SKJ HAR η-LYD (TUNGA LINGER BAK ENN PÅ N-LYD), INNRAMMET SKJ ER f-LYD.

EKSTRAOPPGAVE 1: DEL OPP ORDENE I SANGEN MED LINJER.

KAN|DU|KNYTTEENKNUTE?

KANDUKLAPPEENKATT?

KAN|SKJ|EKLINKERDUKULER

ELLERKLATRERIKRATT?

EKSTRAOPPGAVE 2: DEL OPP ORDENE I SANGEN MED LINJER.

<G RY|E R|K RY .

KULLHARGULL .

GAMPENTAPTEKAMPEN .

GUNNHARKUNGRUSIKRUS .

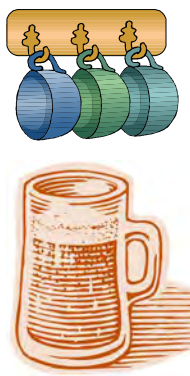
KULOGGULERSVAMPEN .

FEIT N FORAN K HAR ŋ-LYD, FEIT N FORAN SKJ HAR ŋ-LYD (TUNGA Lenger bak enn på N-LYD),
INNRAMMET SKJ ER ʃ-LYD. STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ-LYD.

EKSTRAOPPGAVE 3A: LES ORD OG LEGG KORT. ALLE ORD HAR LANG VOKAL.

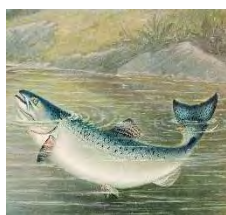
1	2	3	4	5
besøk	krav	krise	kle	klype
steke	krem	krage	klo	kløp
stake	kry	krype	klær	strek
krok	krøp	kreve	klage	stryke
krig	krus	kråke	klase	strøk

EKSTRAOPPGAVE 3B: LES ORD OG LEGG KORT. ALLE ORD HAR KORT VOKAL.

1	2	3	4	5
okse	luksus	fiske	rusk	dusk
bykse	øks	eske	huske	fisk
fikse	teksten	vaske	søsken	aske
seks	aks	veske	muskel	busk
laks	saks	raske	maske	rask

Birre Lirre Laks
spiste et lite aks.
Og gamle mekker Max
mekker på en saks.

Samuel Kjlbourne, Rawpixel.com

Dikt med bilde: Øyvind Johannes Karstad, 2.kf. saks: Anne-Sofie K, Sæthren, 4.kf. Farge: H. Karstad

EKSTRAOPPGAVE 3C: LES ORD OG LEGG KORT. ALLE ORD HAR KORT VOKAL.

1	2	3	4	5
stikke	krøller	knekke	knurre	trekke
stakk	krabbe	knakk	knapp	trakk
stykke	kratt	knytte	brekke	tråkke
drikke	krefter	knagg	brikke	trikk
drakk	kritt	knegge	= vrinske	trykke

Lureord: Når ord med g endres, kan g-en bli symbol for k-lyden:

trygg – trygt

stygg – stygt

legge – lagt

å lege – legt

krig – krigslek

si(ge) – sagt

FEIT G HAR K-LYD

EKSTRAOPPGAVE 3D: LES ORD OG LEGG KORT. ALLE ORD HAR KORT VOKAL.

1	2	3	4	5
virke	mørk	bakte	lykt	brukt
tørke	mark	dikte	vekt	stekt
sirkel	park	lekte	makt	smakt
dyrke	spark	sakte	sikte	trakt

EKSTRAOPPGAVE 3E: LES ORD OG LEGG KORT. ALLE ORD HAR KORT VOKAL.

1	2	3	4	5
yrke	ark	faktisk	takt	frykt
pirke	bark	faktum	vakt	frukt
purke	ekte	fakta	flykte	frekt
parkere	aktiv	kaktus	flukt	drakt

FAKTUM = VIRKELIGHETEN/SANNHETEN, FAKTA = FLERE TING SOM ER VIRKELIGE. EKS: FAKTUM ER AT HAN EGENTLIG ER SNILL. DET ER VANSKELIG Å AKSEPTERE ALLE FAKTA.

EKSTRAOPPGAVE 4A: LES RIM MED KORT VOKAL.
SETT PRIKK UNDER VOKALER. DEL TEKSTEN I STAVELSER.

Viktoria rimer: bekken – sekken – hekken

Loke rimer: snekke – smekke – klekke – knekke

Kristian rimer: kam – klam – kram – skam

Kitty rimer: krakken – anorakken – kloakken

Birk rimer: krabat – kamerat – plakat – kvadrat

Kent rimer: klemte – kremte – skremte – stemte

Håkon rimer: køller – krøller – følger – bøller

EKSTRAOPPGAVE 4B: LES RIM MED KORT VOKAL.
SETT PRIKK UNDER VOKALER. DEL TEKSTEN I STAVELSER.

Aksel rimer: lakk – rakk – takk – frakk – strakk

Kim rimer: knekker – lekker – brekker – rekker

Vibeke rimer: sakte – bakte – rakte – frakte

Eli rimer: pakk – krakk – knakk – stakk – trakk

Liv rimer: fekte – hekte – nekte – lekte – stekte

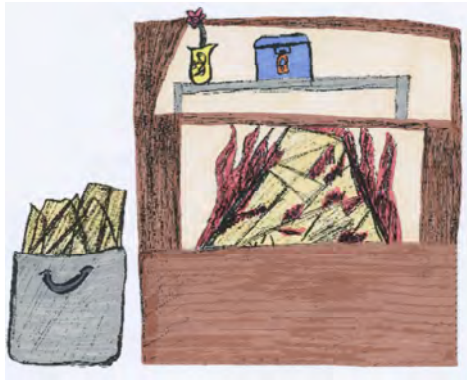
Kevin rimer: bakt – vakt – trakt – sagt – lagt

Eskil rimer: lykt – frykt – flykt – stygt – trygt

FEIT G HAR K-LYD

EKSTRAOPPGAVE 5: LES HISTORIEN, DEL 9.

Morgan Østgård, 5.kf. © Heather Karstad

Gina og Kåre drikker kaffe sammen flere kvelder i uka. De spøker og koser seg. Gina tenner ild, så det spraker i kaminen. Under disse kaffebesøkene får Åge og Guro høre om gamle dager. Gina vokste opp i nabobygda. Foreldrene til Gina og Kåre var i samme

Ragnhild Haakenstad, 5.kf. © Alida Karstad, 2.kf.

lesesirkel. Alle de voksne skaffet ei bok hver. Så lånte de hverandres bøker og snakket om dem på

møtene. De brukte å drikke kaffe og diskutere siste nytt også. Under krigen drakk de uekte kaffe, kokt på brent bygg. Ekte kaffe fikk de ikke tak i.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EI/EG HAR EI-LYD.

EKSTRAOPPGAVE 6: LES HISTORIEN, DEL 10.

På møtene snakket de om nyhetene fra den britiske radiokanalen. Den tyske føreren, Hitler, hadde forbudt folk å eie radio under krigen. Men far til Gina skrudde knagger under setet på utedoen. Der stakk

han vekk radioen.

Det var risikabelt. «Han kunne kommet til å smake kuler og krutt!» sier Kåre. Det betyr at han kunne blitt skutt. Men heldigvis ble radioen aldri oppdaget.

Under krigen var det ganske vanskelig å skaffe matvarer. Sukker og kaffe var det ekstra lite av siden varene kom fra utlandet. Syltetøyet hadde virkelig en sur og litt ekkel smak, husker Kåre.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EI/ØY ER DIFTONG.

EKSTRAOPPGAVE 7: LES HISTORIEN, DEL 11.

Familien til Kåre drev gård. De kunne klare seg bra på den maten de dyrket, selv om det var seks søsken. Også andre på landet fikk ha en gris og noen høner. De dyrket grønnsaker og bær i hagen i tillegg. Sånn var det hos Gina, som var datter til rektor på skolen.

Men selv far og Gina måtte på en gård og luke ugress i skoleferien. Det

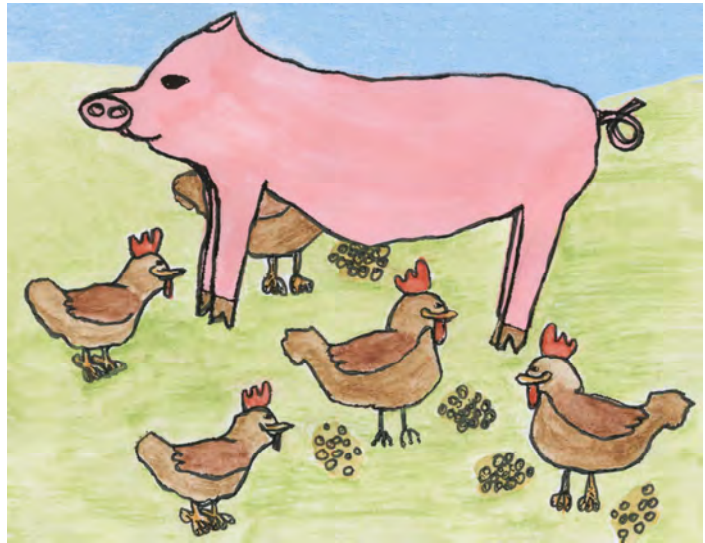
var sånn Gina traff mannen sin, som var sønnen til gårdbrukeren. Istedenfor kontanter fikk de en sekk bygg eller et spann melk som lønn.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG.

EKSTRAOPPGAVE 8: LES HISTORIEN, DEL 12.

Ginas familie
hadde en gris og
fem høner siden de
var fem
mennesker. Mer
var det ikke lov å
ha. De fikk tak i en
smågris og fødte den opp.

Ragnhild Haakenstad, 4.kf. & Alida + Heather Karstad

Så slaktet de den før jul og saltet flesket.

Ragnhild Haakenstad, 5.kf.
Mønster og farge; Miriel Karstad, 1.kf.

Mora til Gina brunet litt fle^{sk} og stekte potetene
i fleskefette^t. Sånn fikk potetene fleskesmak.
Men det^t var potetene de ble mette av.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EI/EG ER EI-DIFTONG.

EKSTRAOPPGAVE 9: LES HISTORIEN, DEL 13.

Bønderne dyrket ikke hvete. **O**g bygg **o**g rug

hevet seg
lite. Derfor
knadde de
deig av
byggmel
og kokt
potet. Så
bakte de
lomper

istedenfor brød, sier Gina.

Gina sier at de aldri sultet. Menneskene i byene hadde det mye vanskeligere. Det var knapt med mat. Kundene stod i kø i timevis for å skaffe litt mat **o**g drikke fra butikken.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EI/EG/EIG ER EI-DIFTONG.

EKSTRAOPPGAVE 10: LES HISTORIEN, DEL 14.

I Oslo fantes det skolehager. Der dyrket elevene grønnsaker som de fikk med seg om høsten. En del familier bodde i hagekoloni om sommeren. Det var et område i byen med masse små hytter. Der dyrket folk grønnsaker og frukt.

Da krigen kom, måtte folk evakueres fra byene. Det betyr at de måtte flykte ut på landet, der det var tryggere. Kåres søster, Karin, arbeidet hos en familie i Oslo da krigen kom. Familien

måtte evakueres til Hakadal. Der bodde det en gutt som het Kristian. Ham ble Karin forelsket i, og de ble mann og kone.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EI/EG ER EI-DIFTONG.

EKSTRAOPPGAVE 11: LES HISTORIEN, DEL 15.

Benedicte S Popkema, 7.kf. & David J Karstad, 3.kf.

Kristian arbeidet som snekker på en fabrikk. Så skaffet de seg et småbruk, der de drev med kuer og høns i tillegg. Kåre skulle ønske de ikke hadde anskaffet småbruket. Alt strevet tok nesten knekken på stakkaren. Det var en skam.

Kristian måtte melke og mate kuene før han drog på fabrikken og når han kom tilbake. Så dyrket han gress og grønnsaker i de bratte bakkene. Hesten kunne nesten ikke komme fram med lasset, så bratt var det.

Benedicte Samira Popkema, 7.kf. & David Josef Karstad, 3.kf.

Benedicte Samira Popkema, 7.kf. & Alida Karstad, 2.kf.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EI/EG ER EI-DIFTONG.

EKSTRAOPPGAVE 12: LES HISTORIEN, DEL 16.

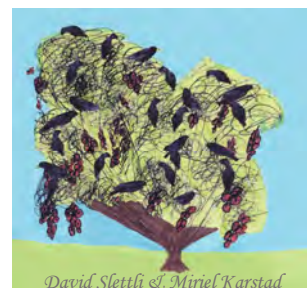
Benedicte Samira Popkema, 7.kl.

Det mørkner tidligere på kvelden nå. Aksene står gule på åkeren, og buskene er fulle av modne bær. Ulike vekster i kratte er visnet.

David Slettli, 4.kl. & Miriel Karstad, 1.kl.

Stærene samler seg i flokker for å trekke mot sør.

David Slettli & Miriel Karstad

En stæreflokk kommer flaksende og kaster seg over ripsbuskene til Gina. De lager bråk og spetakkel, og noen

Benedicte Samira Popkema, 7.kl. & Alida Karstad, 2.kl.

kvister knekker. Gina kommer ut med to gryteløkk og klasker dem sammen. Da skvetter stærene og flykter til alle kanter.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG.

EKSTRAOPPGAVE 13: LES HISTORIEN, DEL 17.

En dag
kaster Gina
et blick på
kalenderen
og sier:
«Beklager,
men nå er
det straks
skole og

lekser for de koselige kameratene mine. Dere
kommer til å bli saknet. Gina liker nok ganske
godt å ha selskap. Gamle Gina liker ikke å
være alene med strikkepinner og sysaker.»

Åge svarer at
hun ikke skal
frykte. Gina
kan være
sikker på at
de kommer
tilbake i
høstferien.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG.

EKSTRAOPPGAVE 14: LES HISTORIEN, DEL 18.

Den gamle kona svarer at **de** **nø**k kan ta sikte på nytt besøk i **ok**tober. Kan hende **Å**ge **o**g

Guro kan klippe hekken **o**g vaske karmene i kåken hennes da? «Det skal vi

fikse!» nikker **Å**ge **o**g viser **de** spreke musklene sine.

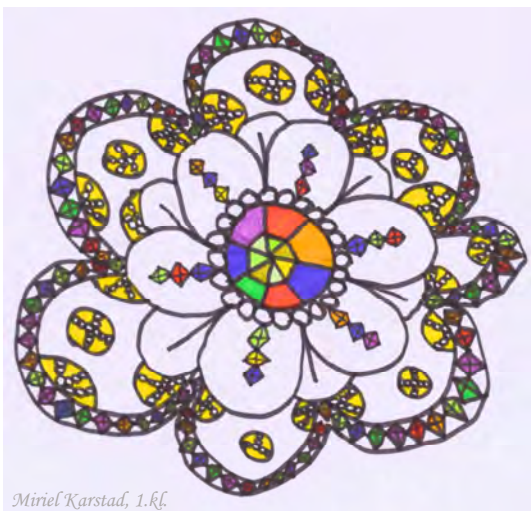
Gina sier det **e**r bra at **de** ikke **e**r kresne **o**g pirkete. **De** spiser alt uten å klage, enten det **e**r laks, reker eller kalvefrikassé.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD.

EKSTRAOPPGAVE 15: LES HISTORIEN, DEL 19.

Så er dagen for avreisen kommet. Åge og Guro har besøkt Kåre og sagt «ha det» til ham og krøttera. Ginas husdyr har fått både kos og klapp og klem.

Nå kommer Åges far, Kato, og parkerer bilen. Gina serverer frokost til alle. Kato har med et fint smykke til Gina som takk for godt stell. Gina er veldig takknemlig og fester smykket på kragen sin.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT G HAR K-LYD,
FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EI ER EI-DIFTONG.

Gina ønsker Åge og Guro lykke til med

Benedicte S Popkema, 7.kf. & Alida Karstad, 3.kf.

en tåre, men det ser ikke de som er i bilen.

Gina gleder seg allerede til skoleferien i

Benedicte S Popkema, 7.kf. & Heather Karstad

oktober. Det er en lykke at hun har så gode venner som vil holde henne med selskap i den gamle kåken hennes. «Takk, å, takk!» sier

Gina for seg selv. Så klapper hun katten som krøker seg sammen i kurven ved kaminen.

Frode Inge Helland, CC BY 2.5, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=1173788>

EKSTRAOPPG. 17: LES EKSTRATEKSTEN, MARKER NØKKELORD:

17A: FINN IGJEN NØKKELORDENE I EKSTRAOPPG. 5, OG STREK UNDER DEM.

kaffe	kaminen	gamle	dager
Gina	Foreldrene	lesesirkel	bøker
diskutere	krigen	uke	kaffe

17B: FINN IGJEN NØKKELORDENE I EKSTRAOPPG. 6, OG STREK UNDER DEM.

nyhetene	radiokanalen	Hitler	radio
utedoen	skutt	Sukker	kaffe

17C: FINN IGJEN NØKKELORDENE I EKSTRAOPPG. 7, OG STREK UNDER DEM.

klare seg	dyrket	gris	høner
Gina	rektor	skoleferien	lønn

17D: FINN IGJEN NØKKELORDENE I EKSTRAOPPG. 8, OG STREK UNDER DEM.

smågris	slaktet	potetene	fleskefettet

17E: FINN IGJEN NØKKELORDENE I EKSTRAOPPG. 9, OG STREK UNDER DEM.

byggmel	kokt	potet	lomper
byene	vanskeligere	kø	timevis

17F: FINN IGJEN NØKKELORDENE I EKSTRAOPPG. 10, OG STREK UNDER DEM.

skolehager	hagekoloni	hytter	dyrket
evakueres	flykte	Kåres	søster
Hakadal	Kristian	forelsket	kone

OPPGAVEN FORTSETTER PÅ NESTE SIDE

FEIT S KAN HA J-LYD, STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, INNRAMMET EG/EI ER EI-DIFTONG.

17G: FINN IGJEN NØKKELORDENE I EKSTRAOPPG. 11, OG STREK UNDER DEM.

snekker	småbruk	tok	knekken
melke	kuene	dyrket	bratt

17H: FINN IGJEN NØKKELORDENE I EKSTRAOPPG. 12, OG STREK UNDER DEM.

mørkner	åkeren	modne	visnet
stæreflokk	ripsbuskene	gryteløkk	skvetter

Benedicte Samira Popkema, 7.kf. & Heather Karstad

Benedicte Samira Popkema, 7.kf. & Alida Karstad, 2.kf.

17I: FINN IGJEN NØKKELORDENE I EKSTRAOPPG. 13, OG STREK UNDER DEM.

kalenderen	Beklager	skole	saknet
selskap	alene	tilbake	høstferien

17J: FINN IGJEN NØKKELORDENE I EKSTRAOPPG. 14, OG STREK UNDER DEM.

oktober	klippe	hekken	vaske
karmene	musklene	laks	kalvefrikassé

17K: FINN IGJEN NØKKELORDENE I EKSTRAOPPG. 15, OG STREK UNDER DEM.

«ha det»	husdyr	frokøst	smykke

17L: FINN IGJEN NØKKELORDENE I EKSTRAOPPG. 16, OG STREK UNDER DEM.

lykke til	tørkleet	tåre	gleder
skoleferien	klapper	katten	kurven

EKSTRAOPPGAVE18: SE PÅ NØKKELORDENE OG GJENFORTELL.

LES ORDENE OVENFOR FRA VENSTRE MOT HØYRE, ELLER SE PÅ NØKKELORDENE I EKSTRAOPPGAVE 5-16. SI HELE HISTORIEN TIL EN VOKSEN, EN VENN, ELLER DEG SELV. HUSKET DU MASSE?

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, INNRAMMET EG/EI/ØY ER DIFTONG.

EKSTRAOPPGAVE 19: SKRIV LANG VOKAL-ORD I STAVSKRIFT.

like

like

bak

bak

uke

uke

tok

tok

klar

klar

kroner

kroner

klage

klage

krig

krig

klær

klær

krage

krage

klype

klype

bruke

bruke

EKSTRAOPPGAVE 20: SKRIV KORT VOKAL-ORD I STAVSKRIFT.

lagt

lagt

sagt

sagt

stygt

stygt

trygt

trygt

makt

makt

frykt

frykt

brukt

brukt

stekt

stekt

smakt

smakt

faktisk

faktisk

faktum

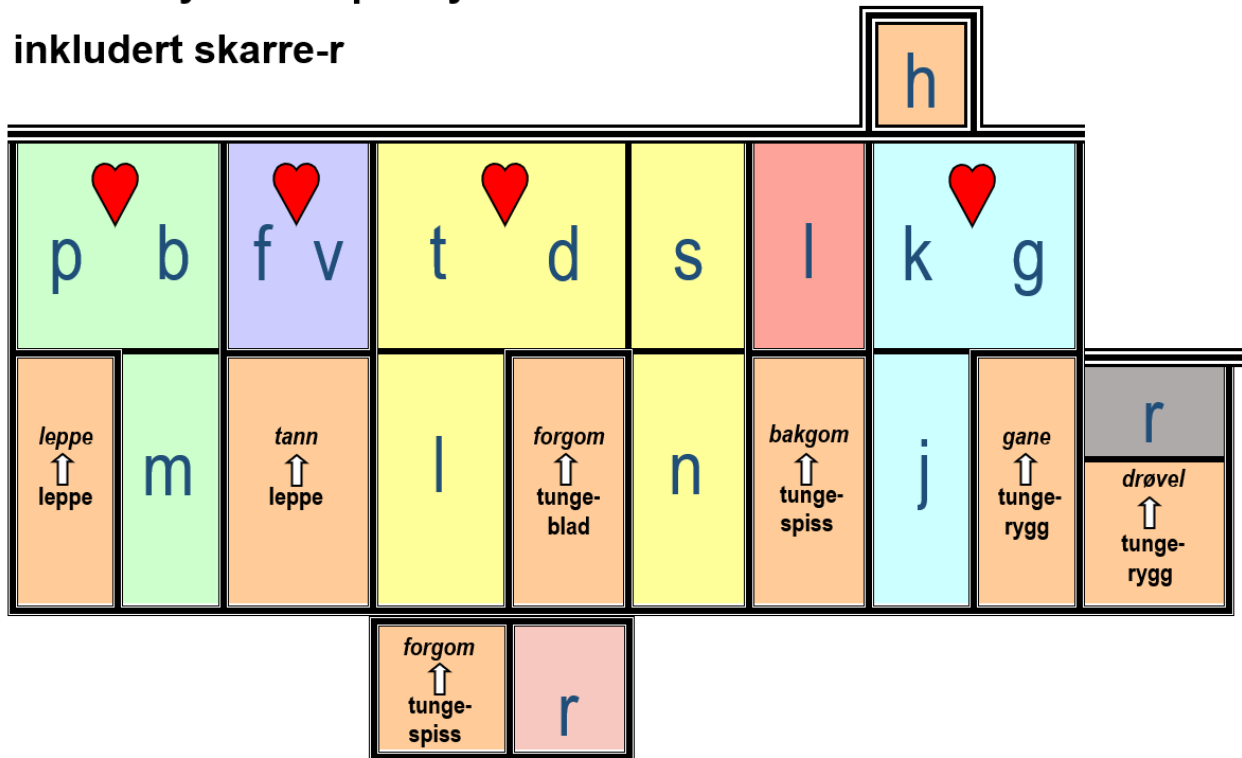
faktum

fakta

fakta

Bokstavlydenes språklydhus

inkludert skarre-r

Vokaler: a e i o u y æ ø å

Diftonger: ei au øy ai

FOKUS © Toril Karstad Kreativ Læring

Hjerte symboliserer stemt/ustemt-par. Døra angir artikulasjonssted, der nedre artikulator er aktiv og derfor nevnes først (leppe mot tann).

